

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiae Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs III. Vtrum Pater per prius dicatur in diuinis secundu[m] quod
sumitur personaliter. artic. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

rica naturæ generâti & geniti: fit, vt si perfectissima omnium generationum, neque parem habeat, fortiatûrque rationem vniocæ potiùs, quàm æquiuocæ generationis.

ARTICVLVS III.

Virum Pater per prius dicatur in dominis, secundum quod sumitur personaliter.

Pater & dicitur personaliter de sola prima persona, & essentialiter de tribus comparatione creaturarû.

PATER & dicitur de prima persona sanctissimæ Trinitatis comparatione Verbi diuini, quo pacto est nomen personale, & dicitur de Deo quatenus Deus comparatione rerum creaturâ: quo pacto, *Pater noster*, dicitur, tum quod nos produxerit, conseruet, ac gubernet: tum etiam quod per gratiam nos adoptet in filios, hæredesque vitæ æternæ, & per gloriam hæreditate filiorum adoptiuorû nos afficiat. Vocabulû, *Pater*, hoc secundo modo vsurpatum, nomen est essentialiter commune tribus personis: eoque modo sumitur in illis verbis orationis Dominicæ, *Pater noster, qui es in caelis*, &c. ac aliàs sæpe in Scripturis sacris.

Quæst. sensus.

In quæstione proposita, dici per prius, non intelligitur duratione (tamen hoc etiam probent nonnulla ex iis, quæ D. Thomas in hoc articulo docet.) Constat namque paternitatem prius duratione fuisse in prima persona gloriosissimæ Trinitatis comparatione secundæ, quàm in Deo comparatione rerum creaturâ: cum illud fuerit ex æternitate, hoc verò ex tempore. Sensus ergo quæstionis propositæ est, vt rum esse Patrem, dicatur tamquàm de magis proprio significato, principaliori quæ analogato, de prima persona altissimæ Trinitatis, quatenus Pater est Verbi diuini, quàm de Deo, quatenus Pater dicitur rerum creaturam. Sicut vocabulû, *leo*, magis propriè dicitur de leone, quàm de Christo, qui translaticè leo dicitur per similitudinem ad leonem verum.

Regula penes quâ in dicandû sit quod nomen propriè, & quod translaticè dicatur.

Vt articulus intelligatur, notandum est. Quoduis nomen solum dici propriè de eo, in quo tota ratio significata per nomē inuenitur: impropiè verò, seu translaticè, de iis, in quibus id absolute non inuenies, sed solum secundum quid, per aliquam videlicet similitudinem, attributionem, aut proportionalitatem. Quia ergo ratio patris in eo est posita, vt sit principium generationis eius viuentis, quod cognoscat, à viuente, secundum principium vitæ cōiunctum in ratione similitudinis in eadem natura saltem specifica, vt q. 27. art. 2. explicatum est: fit, vt Pater propriè dicatur de prima persona diuinissimæ Trinitatis, & de patre creato respectu filij creati, sed principalius, & magis propriè de prima persona augustissimæ Trinitatis, à qua est principalior, & magis propria ratio generationis definitæ, iuxta ea, quæ art. 1. disput. 1. & art. 2. dicta sunt. Fit praterea, vt de Deo comparatione rerum creaturam non dicatur propriè, sed in translaticè significatione, eò quod Deus non producat res creatas eiusdem naturæ specifice secum. Efficitur item, vt quod creaturæ minùs Deo sunt similes, eò minùs propriè Deus, quatenus earum principium, dicatur illarum pater. Ex quibus constat, quamuis Deus in translaticè solum significatione dicatur pater quorumcumque creaturarum, minùs tamen propriè dici patrem earum quæ cognitione carent (quo pacto Iob, 38. *pluuia pater vocatur*) quàm earum, quæ mente præditæ sunt, & ad ipsius imaginem conditæ: & minùs propriè dici patrem harum, qua-

Pater dicitur de Deo comparatione creaturarû non propria significatione, sed translaticè.

tenus eis esse confert, quàm quatenus per iustificationem eas gratia dirat, cuius esse præstantior est similitudo, ac participatio diuinæ naturæ, quàm esse naturæ. Cum verò beati similitudinem maximam inter eas, quarum pura creatura sit capax, cum Deo habeant: eò quod similes ei sint in gloria, eumque videant sicuti est, profectò minùs propriè dicitur Deus infortunum pater in hac vita, quàm beatorum, qui diuino conspectu perfuuntur.

Circa responsonem ad primum animaduertendum est in primis, prioritatem, de qua in eo est sermo, nihil omnino efficere ad prioritatem analogiæ, de qua est sermo in corpore articuli. Notanda deinde est D. Thomæ regula, quam tradit. Nimirum essentialia, id est, communia tribus personis, quæ ratione essentia eis conueniunt, sunt priora nostro intelligendi more personis ipsis, dummodò eiusmodi essentialia absoluta sint. Ratio est, quia includuntur in personis, & non è contrario. At verò si respectiua sint, quia dicunt ordinem ad creaturas, esse posteriora personis.

Notat autè Caietanus, congruenter ad D. Thomam q. 34. art. 3. ad secundum, hoc intelligendum esse de respectibus, quæ dicunt eos respectus ad creaturas, qui actiones transeuntis consequuntur: cuiusmodi sunt, *Dominus pater creaturarum*, &c. non verò de respectibus quæ dicunt eos respectus, qui consequuntur actiones immanentes: vt de intelligere, quæ Deus in sua essentia intelligit creaturas scientia naturali. Verbum namq; diuinum procedit de notitia, quæ Deus seipsum, & in seipso scientia naturali omnes creaturas comprehendit. Quò fit vt necesse non sit, notitiam Dei naturalem, quæ creaturas cognoscit, respectumve illius ad creaturas ita cognitas, nostro intelligendi more posteriorem esse Verbo diuino. De qua re fufius quæst. sequenti. Neque tamen intelligas Caietanum asserere, omnem respectum Dei ad creaturas, qui actionem Dei immanentem consequitur, esse priorem nostro intelligendi more personis diuinis: illi namque, qui actiones liberas immanentes consequuntur, posteriores nostro intelligendi more sunt, quàm personæ.

ARTICVLVS IV.

Virum esse ingenitum sit Patri proprium.

IT æquiuocatio, quæ apud sanctos Patres circa vocabulû, *ingenium*, reperitur origòque illius innotescat, sciendum est: Vocabula, *ingenium*, & *innascibile*, variis modis vsurpati.

Vno modo, vt significant idem, quod ens nulla ratione ab alio, id est, nec per generationem, nec per quamcumque aliam processionem, siue creatam, siue incretam, ita vt non solum non sit res producta, sed nec alicui communicata per processionem, productionemve aliquam. Hoc modo, esse ingenitum, & innascibile, ita est proprium Patri, vt nulli omnino alteri rei, nec quidem diuinæ essentia, conueniat: siquidem ea Filio & Spiritui sancto per generationem ac processionem communicatur.

Origo huius acceptionis, vt Athanasius in disputatione cū Ario Laodicæ habitata est autor, ex hæresi Sabeliana (quæ Montanistis, Cataphrygibus, vt q. 27. art. 1. disput. 1. dicebamus, ortum habuit) occasione accepit. Cum enim illi asseuerarent, Patrem de virgine fuisse natû, Ecclesia aduersus eum errorem appropriauit Patri vocabula, *ingenium*, & in